

پیشگامان مددکاری اجتماعی ایران (۵)

استاد فرزانه دکتر حسین فکر آزاد

عضو هیئت علمی دانشگاه‌های علوم بهزیستی و توانبخشی
و آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

گردآوری و تدوین:

سید حسن موسوی چلک

رئیس انجمن مددکاران اجتماعی ایران

با همکاری سلی یزدانی

عضو هیئت مدیره انجمن مددکاران اجتماعی ایران

انتشارات شلاک

تهران-۱۳۹۵

سرشناسه : موسوی چلک، سیدحسن - گردآورنده
 عنوان و نام پدیدآور : استاد فرزانه دکتر حسین فکر آزاد عضو هیئت علمی
 دانشگاه‌های علوم بهزیستی و توانبخشی و آزاد اسلامی واحد تهران
 مرکزی / تدوین سیدحسن موسوی چلک.
 مشخصات نشر : تهران : شلاک، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری : [۲۴۸] ص.: عکس (رنگی).
 فروست : با پیشگامان مددکاری اجتماعی؛ ۵.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۷-۱۵۰-۲
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا.
 موضوع : فکر آزاد، حسین، ۱۳۳۰ -
 موضوع : مددکاران اجتماعی -- ایران
 موضوع : Social workers -- Iran
 رده بندی کتبی : ۱۳۹۶ ۹۲۹/۳۸۵/۲HV
 رده بندی دیوید : ۳۶۱/۳۰۹۵۵
 شماره کتابخانه ملی : ۴۵۹۰۰۳۴

انتشارات شلاک	
پیشگامان مددکاری اجتماعی (۵) استاد فرزانه دکتر حسین فکر آزاد	
ناشر	✱ انتشارات شلاک
گردآوری و تدوین	✱ سید حسن موسوی چلک با همکاری عباسعلی یزدانی
چاپ اول	✱ ۱۳۹۵
شمارگان	✱ ۱۰۰۰ جلد
قیمت	✱ ۲۰۰۰۰ تومان
شابک	✱ ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۷-۱۵۰-۲

تهران جمالزاده جنوبی خ دیلمان پ ۱۴ واحد ۱ تلفن ۶۶۵۹۲۳۵۷ و ۰۹۱۲۲۲۵۱۲۶۸

www.Shelakbook.ir
 pubshelak@yahoo.com

فهرست

۷	فهرست
۱۱	مقدمه
۲۶	دکتر اصغر باقری
۲۸	خلاصه زندگی نامه دکتر حسین فکر آزاد
۸۲	مهری حبیبی تنها
۸۶	دکتر مهرداد احترامی
۸۸	لیلا استادهاشمی
۹۱	حمیدرضا الوند
۹۷	ایوب اسلامیان
۱۰۲	دکتر امیرمسعود امیرمظاهری
۱۰۵	رضا محمد بابائی
۱۰۹	نادر پوراصغریان
۱۱۲	دکتر حسین ابوالحسن تنهایی (ح.ا. تنهایی)
۱۱۴	دکتر محمدحسین جوادی
۱۲۲	دکتر سیدرضا جوادیان

- ۱۲۵ عطیه حاشیه باف
- ۱۲۷ دکتر سید علی حسینی
- ۱۳۰ المیرا حسینی
- ۱۳۲ دکتر حجت الله حقگو
- ۱۳۴ دکتر حمید رضا خرم خورشید
- ۱۳۶ ماحه خلوتی
- ۱۳۹ دکتر غلامرضا رضایی فر
- ۱۴۱ دکتر حسن رفیعی
- ۱۴۳ سید احمد رحیمی
- ۱۴۵ نفیسه زاجکانیها
- ۱۴۷ علی شاکری
- ۱۴۹ دکتر حسن شاکری
- ۱۵۱ دکتر مریم شریفیان ثانی
- ۱۵۳ عبدالعلی شمس
- ۱۵۷ ابوالفضل طاهریان
- ۱۶۱ دکتر ملیحه عرشی
- ۱۶۳ نبی الله عشقی ثانی
- ۱۶۸ دکتر سید حسن علم الهدایی
- ۱۷۰ دکتر فردین علیپور

دکتر غلامرضا علی زاده.....	۱۷۳
حامد علمایی.....	۱۷۸
دکتر رضا فاضل.....	۱۸۰
دکتر منصور فتحی.....	۱۸۴
رضایی قادری.....	۱۸۷
محمد رضا مصطفی.....	۱۹۰
عهدیه قاسمی.....	۱۹۲
دکتر مجید کاشانی.....	۱۹۴
دکتر محمد کمالی.....	۲۰۳
عباسعلی محمدزاده.....	۲۰۶
قادر محمدی.....	۲۱۰
دکتر الهام محمدی.....	۲۱۳
فاطمه میرزاخانی.....	۲۲۰
اکبر میرجانی اقدم.....	۲۲۲
اعظم نجاریان.....	۲۲۲
دکتر فرهاد نصرتی نژاد.....	۲۲۵
مرتضی نعمت.....	۲۲۸
میترا نیک آمال.....	۲۲۹
علی نوری.....	۲۳۲

- ۲۳۴ عباسعلی یزدانی
- ۲۳۸ پیوست ها
- ۲۳۸ تفسیر لوگوی انجمن مددکاران اجتماعی ایران
- ۲۴۱ بعضی از پوسترهای طراحی شده دکتر حسین فکرآزاد

www.ketab.ir

قدمه

به نام خدایی که «من نزدیکی است

«هنوز نشناختیمش...»

دل می رود ز دستم صاحب دلان خدا را دردا که از پنهان خواهد شد آشکارا
کشتی شکستگانیم ای باد شرطه برخیز باشد که ساز بیم دیدار آشنا را
ده روز مهر گردون افسانه است و افسون نیکی به جای یاران فست شمار یارا
در حلقه گل و مل خوش خواند دوش بلبل هات الصبوح هبوا یا ایها السکارا
ای صاحب کرامت شکرانه سلامت روزی تفقدی کن درویش بی نوا را
آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است با دوستان مروت با دشمنان مدارا
در کوی نیک نامی ما را گذر ندادند گر تو نمی پسندی تغییر کن قضا را
«حافظ» به خود نبوشید این خرقة می آلود ای شیخ پاکدامن معذور دار ما را

ضمن تبریک فرارسیدن روز جهانی مددکاری اجتماعی، خدا را شاکریم که توفیق داد به بهانه این روز که با شعار «توسعه اجتماعی و ثبات زیست محیطی» آغاز شده است از مددکار اجتماعی دیگری به خاطر تلاش‌های چند جانبه‌اش در حوزه‌های علمی، کاربردی، اجرایی و هنری سپاسگزاری نمایم و با افتخار پنجمین مراسم «با پیشگامان مددکاری اجتماعی و سلامت اجتماعی» را برای استاد گرامی جناب آقای دکتر حسین فکرآزاد برگزار کنیم تا صمیمانه به بیان اعلام کنیم که تلاش شما را دیدیم و بابت این تلاش‌ها از شما و خانواده محترم سپاسگزاری می‌کنیم. گر چه باید اعتراف کنم که با یک مراسم می‌توان سپاسگزاری شایسته داشته باشیم ولی در حد بضاعت ما تلاش کردیم. با این امید که مورد قبول استاد ارجمند قرار گیرد. این دست را غنیمت می‌دانم از دوست فرهیخته‌ام جناب آقای دکتر اصغر باقری مدیر کل بهزیستی استان تهران و همکاران ارجمندشان به خاطر همکاری ارزنده در برگزاری این مراسم سپاسگزاری نمایم. البته در چهار برزانه قبلی نیز که برای اساتید ارجمند آقایان دکتر عزت ... سام آرام، دکتر سید احمد حسینی حاجی بکنده، دکتر محمد کمالی و دکتر حبیب آقابخشی برگزار کردیم بهزیستی استان تهران همکاری موثری

داشتند.

شعار ما در این مراسم هایی که برای پیشگامان برگزار می کنیم این است که « بیا تا قدر یکدیگر بدانیم » چرا که معتقدیم که سپاسگزاری از افراد در زمان حیات آنان ارزش بیشتری دارد. خدا را از این بابت هم شاکریم که به ما فرصت داد در راه تحقق این موضوع گامی در چند کوچک برداریم. ولی این را باور داریم که برای پیشرفت در هر جامعه ای، پیشگامان علمی نقش برجسته ای دارند لذا تکریم آنان هم باید تبدیل به یک رویه شود و به این که گفته می شود « آگاهی سبب آفرینند » است و فرزاندگی است و فرزاندگی شایسته ملتی است که اندیشمندان خود را در صدر نشانند و اندیشه ناب ایشان را حرمت نهد « باید جامعه عمل پوشاند. امیدواریم این نوع اقدامات بتواند دیگران را هم به کار و تلاش بیشتر در عرصه های علمی ترغیب کند و نتیجه این تلاش ها « محوره » ارتقاء مستمر کیفیت زندگی آحاد مردم « و « توسعه شاخص های سلامت اجتماعی » در جامعه گردد. (انشاء ...)

کاهش آسیب های اجتماعی و جرایم، افزایش مسئولیت اجتماعی، ارتقاء شاخص های سرمایه اجتماعی از جمله اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی، افزایش نشاط اجتماعی، تقویت

نهاد خانواده، افزایش انسجام اجتماعی، تحقق عدالت اجتماعی، ترویج حقوق شهروندی، تقویت پیشگیرهای اجتماعی، نهادینه تر شدن اخلاق اجتماعی در جامعه، مدیریت صحیح نظم و تغییرات اجتماعی، افزایش همبستگی اجتماعی، ترویج مدارای اجتماعی، افزایش مطالبه گری اجتماعی، افزایش شاخص های رفاه اجتماعی و ... می توانند بسترهای لازم را فراهم کرده تا در هر جامعه ایی مردم «زیست اجتماعی» را تجربه کنند که نهایت نتیجه اقدامات مددکاری اجتماعی هم تحقق همین مولفه است.

استاد ارجمند جناب آقای دکتر فکرازاد هم با بهره گیری از علوم مختلف از جمله مدارای اجتماعی، جامعه شناسی، مردم شناسی، هنر و ... در همین راستا بسیار تلاش کردند و دشواری های زیادی را هم در عرصه آموزش و هم در عرصه اجرا تحمل کردند. یکی از ویژگی های ایشان «داشتن حسن خلق» است. بطور معمول دو صفت برای اخلاق ذکر شده است:

۱- حسن اخلاق

۲- مکارم الاخلاق

در بعضی از روایات، حسن خلق، جزئی از مکارم الاخلاق به شمار آمده است. امام صادق «علیه السلام» می فرمایند: «همانا

خداوند متعال مکارم اخلاق را به پیامبران اختصاص داد. پس کسی که مکارم اخلاق در او هست، خدا را بر این نعمت بزرگ باید ستایش کند و کسی که مکارم اخلاق ندارد، به درگاه خداوند تضرع نماید و از او درخواست نماید، به آن حضرت گفته شد: مکارم اخلاق چیست؟

فرمود: مکارم اخلاق عبارت است از: پاکدامنی، قناعت، صبر، شکر، حلم، حیا، سخاوت، شجاعت، غیرت، راستگویی، نیکوکاری، ادای امانت، تیر، حسن اخلاق و جوانمردی (تحف العقول)

در این روایت، حسن خلق از مصادیق، مکارم اخلاق به شمار آمده است. مکارم اخلاق نهایت رنگراری و انسانیت انسان می باشد.

«حسن خلق» به معنی خوش خلقی، از صفات خافیه روحی می باشد. از امام صادق «علیه السلام» درباره تعریف حسن خلق سؤال شد، امام فرمود: «تلین جناحک و تطیب کلامک و تلقی اخاک ببشر حسن» یعنی: با دیگران نرم خوی باشی سخت را (از کلمات زشت) پاکیزه گردانی و در مواجهه با بردارانت گشاده روی باشی». پس طیب کلام، نرمی و ملاطفت و گشاده رویی از

آثار و لوازم این صفت است. صاحب این خصوصیت وجودی بالا، در برخورد با هر کسی موجب خشنودی و انبساط روحی و قلبی او می‌گردد. کسی از مواجهه با از رنج نمی‌برد و همه دل‌ها از او راضی می‌شوند. در این بین رضایت و خشنودی دل‌های شکسته دیگران برای او حساب خاصی نزد خدا باز می‌کند و عنایات و درگیری از حضرت حق را برای او به ارمغان می‌آورد. صاحب این صفت، همیشه از آرامش و اعتدال روحی برخوردار است که برای سالک از بزرگ‌ترین مبرکات است. منقول است که مردی به خدمت پیامبر اکرم «صلی الله علیه و آله» مشرف شد و در مقابل آن حضرت ایستاد و پرسید: «یا رسول الله دین چیست؟» فرمود: «حسن خلق» پس به جانب راست آن حضرت آمده و به عرض رسانید: «یا رسول الله دین چیست؟» حضرت فرمود: «حسن خلق»، پس به جانب چپ آمده همان سؤال را تکرار کرد و در همان جواب را شنید. پس در عقب آن حضرت ایستاد و باز همان را پرسید: حضرت به جانب او توجه نمود و به او خطاب کرد که آیا متوجه من شوی که دین آن باشد که غضبناک نشوی و با خلق خدا درشتی نکنی؟ (منهاج الشارعی، معلم ثالث (علامه میرداماد)، ص ۸۰).